

Η παρεμβατική γονιμοποίηση στη βιοηθική

/ [Πεμπτούσία](#)

Image not found or type unknown

Τον διεπιστημονικό λόγο και διάλογο της βιοηθικής, που διεξάγεται σε επίπεδο εθνικό και υπερεθνικό κυρίως με σύσταση επιτροπών και σύγκλιση συμβουλίων, όπου συμμετέχουν επιστήμονες διαφορετικών γνωστικών τομέων, εκπρόσωποι χριστιανικών ομολογιών και θρησκειών, κοινωνικοί φορείς[8], απασχολεί μεταξύ άλλων και η παρεμβατική γονιμοποίηση.

Το 1970 εμφανίστηκε η βιοηθική ως όρος και έννοια δηλωτική μιας «οικο - ηθικής» πρώτα στο άρθρο «Βιοηθική: η επιστήμη της επιβίωσης» κι έπειτα στο βιβλίο «Βιοηθική: γέφυρα προς το μέλλον» του VanRenselaerPotter. Στη συνέχεια η

βιοηθική έγινε κλάδος της εφαρμοσμένης ηθικής και σχεδόν ταυτίστηκε με την ιατρική ηθική, ώσπου μετά την πρόοδο της μοριακής βιολογίας και της γενετικής μηχανικής και τα προβλήματα και διλήμματα, που δημιουργήσαν οι εφαρμογές τους, αποχωρίστηκε από την ιατρική ηθική,[1]η οποία αδυνατούσε να αντιμετωπίσει τα εν λόγω προβλήματα και διλήμματα.[2] Απέκτησε διάσταση διαφορετική και ευρύτερη, άρχισε ν' αντιμετωπίζει πιο περίπλοκα προβλήματα, βαθύτερες συγκρούσεις αξιών και δικαιωμάτων, μεγαλύτερους κινδύνους για κατάχρηση, οικονομική και πολιτική εκμετάλλευση των βιοτεχνολογικών εφαρμογών χωρίς να εφαρμόζει ηθικές θεωρίες και φιλοσοφική μεθοδολογία.

Έτσι, η βιοηθική κατέληξε να είναι σήμερα διεπιστημονικός λόγος και πρακτική, που εκφράζεται όχι τόσο από ειδικούς της βιοηθικής όσο από επιτροπές και συμβούλια βιοηθικής[3] και λειτουργεί ως στοχαστική παρέμβαση στην αδέσμευτη από ηθικές αξίες επιστήμη και τεχνολογία στοχεύουσα στην περιφρούρηση της αξιοπρέπειας και των οικουμενικών δικαιωμάτων του ανθρώπου[4] ή σύμφωνα με άλλη άποψη η επιστήμη που αξιολογεί τη συμπεριφορά και τις πράξεις του ανθρώπου στοχεύοντας στο να μην εμποδίζονται οι ευεργετικές εφαρμογές της νέας γνώσης και να περιορίζονται οι προερχόμενοι από τις επιζήμιες συνέπειες της κίνδυνοι[5].

Ωστόσο, η βιοηθική θεωρείται σήμερα μια εφαρμοσμένη ανθρωπολογία[6], μηχανιστική, μονοδιάστατη και απρόσωπη, που αντιμετωπίζει τους ανθρώπους ως αριθμούς κι όχι ως πρόσωπα με διαπροσωπικές σχέσεις, αλλά κατά κύριο λόγο προβάλλεται και προωθείται με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές ως μια απρόσωπη διαρκώς μεταβαλλόμενη ηθική της παγκοσμιοποίησης τείνουσα να εκτοπίσει την κλασική ηθική, της οποίας αντικείμενο είναι η προσωπική ζωή των ανθρώπων και οι διαπροσωπικές τους σχέσεις. Η νέα αυτή ηθική, η υπαγορευόμενη από ερευνητικά κέντρα και αξιολογούμενη από παράγοντες πολιτικούς και οικονομικούς, επιχειρεί να εξετάζει και ν' αντιμετωπίζει σε παγκόσμιο επίπεδο καινούργια προβλήματα και γενικές καταστάσεις που προκύπτουν από τις εφαρμογές της βιοτεχνολογίας και να συνδέει ανθρώπους με διαφορετικές τάσεις και αντιλήψεις απέναντι στα προβλήματα και τις καταστάσεις που δημιουργούν οι βιοτεχνολογικές εφαρμογές βασιζόμενη σε αρχές που μπορούν να έχουν την ευρύτερη αποδοχή, ενώ αφήνει τη συνήθεια να λειτουργεί ανασταλτικά στις ηθικές αντιδράσεις που προκαλούν οι εν λόγω εφαρμογές[7].

Έτσι, στις μέρες μας η βιοηθική ως διεπιστημονικός λόγος και διάλογος επιτελεί ένα πολύπλευρο έργο αναφορικά με την εφαρμογή των παρεμβατικών αναπαραγωγικών τεχνικών και τις επιπτώσεις τους στον άνθρωπο και τη ζωή του.

Συζητά τη συνύπαρξη και διασταύρωση των δύο θεμελιακών και αντιμαχόμενων δυνάμεων, του θετικού και του αρνητικού, τόσο στην εφαρμογή των τεχνικών παρεμβατικής γονιμοποίησης όσο και τις επιπτώσεις τους στον άνθρωπο και τη ζωή του, η οποία προκαλεί μια έντονη ηθική κρίση συνεπαγόμενη τη χαλάρωση των διαχωριστικών γραμμών μεταξύ του εκ παραδόσεως καλού και κακού, του νόμιμου και του παράνομου, του τυπικού και του παράτυπου, του κοινωνικά αποδεκτού και του κοινωνικά μη αποδεκτού[9]. Αυτό σημαίνει ότι αντικείμενο του επιστημονικού λόγου και διαλόγου της βιοηθικής μπορεί να είναι η απαλλαγή από τον πόνο της ατεκνίας που προσφέρουν οι παρεμβατικές αναπαραγωγικές τεχνικές και η ταυτόχρονη παραβίαση της διεξόδου που εφεύρε η φύση μέσω της ατεκνίας για ν' αποβάλλει βλαβερές μεταλλάξεις ικανές μακροπρόθεσμα ν' αυξήσουν το γενετικό φορτίο του ανθρώπου και να οδηγήσουν σ' εκφυλισμό του είδους ή η καλή και αποτελεσματική διεξοδος για τις γυναίκες που επιθυμούν καθυστέρηση της εγκυμοσύνης, την οποία παρέχει η δημιουργία καλών κατεψυγμένων εμβρύων και η ταυτόχρονη παραβίαση των κανόνων της φύσης, οι οποίοι ορίζουν ότι με το πέρασμα του χρόνου φτωχαίνει το περιβάλλον της μήτρας και συρρικνώνεται ο διαθέσιμος από τη μητέρα χρόνος για να μεγαλώσει και ν' αναθρέψει το παιδί της, καθώς και η ηθική κρίση που ακολουθεί.

Παράλληλα, η βιοηθική ερευνά και συζητά τα προβλήματα και τα διλήμματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των τεχνικών παρεμβατικής γονιμοποίησης και τις επιπτώσεις τους στον άνθρωπο από άποψη ηθική, κοινωνική, νομική[10], λαμβάνοντας υπόψη τα πορίσματα πολλών και διαφορετικών γνωστικών τομέων, οι οποίοι με τις απόψεις τους έχουν επιπτώσεις στην αξιοπρέπεια και τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου, στις πνευματικές πεποιθήσεις της κοινωνίας και την ηθική ευαισθησία της κοινής γνώμης[11]. Τα υπό έρευνα και συζήτηση προβλήματα και διλήμματα κυρίως αφορούν:

- Το ηθικό status (ηθική κατάσταση) του σπέρματος και του ωαρίου πριν έρθουν σε σύζευξη, το ηθικό status του εμβρύου πριν την εμφύτευση στη μήτρα και μετά από αυτή και το ηθικό status του κρυοσυντηρημένου εμβρύου[12].
- Τον ορισμό της πατρότητας και της μητρότητας, καθώς οι παρεμβατικές αναπαραγωγικές τεχνικές δίνουν τη δυνατότητα ένα παιδί να έχει και πέντε γονείς (γυναίκα που έδωσε το ωάριο, άνδρα που έδωσε το σπερματοζωάριο, κυοφορούσα μητέρα, άνδρα και γυναίκα που «παρήγγειλαν» το παιδί και θ' αναλάβουν την ανατροφή του)[13].
- Την επιλογή και μεταχείριση του εμβρύου ως συνέπεια της προεμφυτευτικής διάγνωσης, η οποία αποκαλύπτει στους μελλοντικούς γονείς παθήσεις και αναπτυξιακές ανωμαλίες του εμβρύου κι ακόμη το φύλο[14].

- Την καταλυτική επίδραση στις οικογενειακές σχέσεις που συνεπάγεται η προσφυγή στις τεχνικές παρεμβατικής γονιμοποίησης[15].
- Την τύχη ενός «περισσεύματος» γονιμοποιημένων ωαρίων ασαφούς ηθικού status, που θα δοθούν σε άλλα άτεκνα ζευγάρια, σε επιστήμονες για την έρευνά τους ή γενικά στη βιοϊατρική έρευνα, θα αποθηκευτούν για μελλοντική κύηση ή για εύρεση συμβατού δότη ασθενούντος αδερφού, θα πωληθούν ως εμβρυϊκό υλικό κυρίως από γυναίκες μη ανεπτυγμένων χωρών[16].
- Το δικαίωμα πρόσβασης στις τεχνικές της παρεμβατικής γονιμοποίησης, καθώς αυτές είναι υψηλού κόστους, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις παρένθετης μητέρας και δωρεάς γαμετών ή εμβρύων.
- Το περιβάλλον εντός του οποίου θα μεγαλώσει το παιδί που θα γεννηθεί, ιδίως στη περίπτωση που προσφεύγουν στην παρεμβατική γονιμοποίηση ομοφυλόφιλα ζεύγη, μοναχικές γυναίκες ή γυναίκες μετά το θάνατο του συζύγου ή του άνδρα που συζούν[17].
- Τους κινδύνους για την υγεία της γυναίκας και του εμβρύου, όπως αποκαλύπτουν οι αυξημένες πιθανότητες πολύδυμης, εξωμήτριας ή εκτοπικής κύησης, καθώς και οι αυξημένες πιθανότητες όψιμων εμβρυϊκών θανάτων, γενετικών ανωμαλιών ή ασθενειών[18].

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή - διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] Μ. Δραγώνα - Μονάχου, Στο προσκήνιο πάλι η βιοηθική, διαδικτυακός τόπος:

http://news.kathimerini.gr/40/cgi/w_articles_ell_2_28/07/2001_5004599

(ανάκτηση 05-04-2013)

[2] Ν. Κόϊος, Ηθική θεώρηση των τεχνικών παρεμβάσεων στο ανθρώπινο γονιδίωμα, (Αθήνα 2003), σελ.108

[3] Μ. Δραγώνα - Μονάχου, Στο προσκήνιο πάλι η βιοηθική, διαδικτυακός τόπος:

http://news.kathimerini.gr/40/cgi/w_articles_ell_2_28/07/2001_5004599

(ανάκτηση 05-04-2013)

- [4] Μ. Δραγώνα - Μονάχου, Ηθική - Βιοηθική - Μεταβιοηθική, διαδικτυακός τόπος:
<http://kostasbeys.gr/articles.php?s=4&mid=1498&mnu=4&id=25673>
(ανάκτηση 05-04-2013)
- [5] Στ. Αλαχιώτης, Βιοηθική: Αναφορά στους γενετικούς και τεχνολογικούς νεωτερισμούς³, (Αθήνα 2011), σελ. 67.
- [6] Μ. Δραγώνα - Μονάχου, Στο προσκήνιο πάλι η βιοηθική, διαδικτυακός τόπος:
http://news.kathimerini.gr/40/cgi/_w_articles_ell_2_28/07/2001_5004599
(ανάκτηση 05-04-2013)
- [7] Γ. Μαντζαρίδης, «Βιοηθική: Η ηθική της παγκοσμιοποίησης», Ίνδικτος 14, σελ. 24-27.
- [8] Μ. Βάντσος, Η χριστιανική προσέγγιση της βιοηθικής στην πολυπολιτισμική κοινωνία, διαδικτυακός τόπος:<http://www.cen.gr/index.php/2011-05-04-11-45-21/178-2011-05-07-21-36-58>
(ανάκτηση 24-02-2013)
- [9] Στ. Αλαχιώτης, ό.π., σελ. 79-82.
- [10] Μ. Δραγώνα - Μονάχου, Στο προσκήνιο πάλι η βιοηθική, διαδικτυακός τόπος:
http://news.kathimerini.gr/40/cgi/_w_articles_ell_2_28/07/2001_5004599
(ανάκτηση 05-04-2013)
- [11] Μ. Δραγώνα - Μονάχου, Ηθική και βιοηθική, διαδικτυακός τόπος:
http://www2.media.uoa.gr/issues/8_issue/drag_mo.html (ανάκτηση 05-04-2013)
- [12] Twitter Οικογενειακός προγραμματισμός: Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και τα ηθικά διλήμματα που προκύπτουν, διαδικτυακός τόπος:<http://www.iatro.gr/αποκατάσταση/φυσική-ιατρική/βιοηθική/1706-oikogeneiakos-programmatismos3a-yponoithoymeni-anaparagogi-kai-ta-ithika> (ανάκτηση 30-11-2012)
- [13] Στ. Αλαχιώτης, ό.π., σελ. 80.
- [14] Εθνική επιτροπή βιοηθικής, Γνώμη για την προγεννητική και προεμφυτευτική διάγνωση και τη μεταχείριση του εμβρύου, διαδικτυακός τόπος: http://www.bioethics.gr/media/pdf/recommendations/rec_pd_gr.pdf
(ανάκτηση 03-04-2013)
- [15] Β. Σταματάκης, Twitter Οικογενειακός προγραμματισμός: Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και τα ηθικά διλήμματα που προκύπτουν, διαδικτυακός τόπος: www.iatro.gr/αποκατάσταση/φυσική-ιατρική/βιοηθική/1706-oikogeneiakos-programmatismos3a-yponoithoymeni-anaparagogi-kai-ta-ithika (ανάκτηση 30-11-2013)
- [16] Βιο - Ηθική, διαδικτυακός τόπος:
www.biopolitics.gr/BIOPOLITICS/HTML/PUBS/SYLLAB/greek/ethicd.htm, (ανάκτηση

05-04-2013)

[17] Twitter Οικογενειακός προγραμματισμός: Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και τα ηθικά διλήμματα που προκύπτουν, διαδικτυακός τόπος:[http:// www.iatro.gr/αποκατάσταση/φυσική-ιατρική/βιοηθική/1706-oikogeneiakos-programmatismos3a-yrnoithoymeni-anaparagogi-kai-ta-ithika](http://www.iatro.gr/αποκατάσταση/φυσική-ιατρική/βιοηθική/1706-oikogeneiakos-programmatismos3a-yrnoithoymeni-anaparagogi-kai-ta-ithika) (ανάκτηση 30-11-2012)

[18] Στ. Αλαχιώτης, Βιοηθική: Αναφορά στους γενετικούς και τεχνολογικούς νεωτερισμούς³, (Αθήνα 2011), σελ. 82, 83.